

10 GODINA ISTRAŽIVAČKOG RADA NA IZVORIMA ZA ŽIVOT I RAD JURJA DOBRILE (1972–1982)

(priprema za izdavanje izvora i obilježavanje stogodišnjice smrti)

Makso PELOZA

Prigodom 100-godišnjice osnivanja Dobriline *Naše sloge* – pokrenute suradivanjem Dobrile i Strossmayera, prisutnih na I. vaticanskom koncilu 1869–1870. godine suradnjom Račkoga – bilo je obavljeno u riječkoj regiji nekoliko radova o tom predmetu.

Božo Milanović je još 1972. godine mislio da uz istarske ne postoje nikakvi drugi dokumenti o životu i radu Jurja Dobrile. U to je vrijeme započeo sustavni istraživački rad u Vatikanskom arhivu, koji je u prvom sažetku objavljen u članku: Dr. Makso Peloz, Biskup Juraj Dobrila (Rimska dokumentacija), *Istarska danica*, 1973, Pazin, 1972/(22), 42–46, 2 slike (Bibliografija br. 30).

Zajedno sa 1972–1977. godine pronađenom građom, koja je prikazana u referatu održanom 27. rujna 1977. na Pazinskom memorijalu, objavljeni su svi novi rezultati u članku: *Rimski dosje Jurja Dobrile*, *Zvona*, Rijeka, Nadbiskupski ordinarijat u Rijeci, 1977/16, 10 (121), 3, 2 reprodukcije (Bibliografija br. 46).

Dobrilin doprinos koncepciji crkvene organizacije Istre iznesen je u dva nastavka članka *Jedinstvo Božjeg naroda Istre*, „Od god. 1749. do prvog svjetskog rata; između dva rata 1918–1945; poslije drugog Svjetskog rata; sazrijevanje bule „Prvih godina” („*Prioribus saeculis*”) od 17. listopada 1977; redakcija i dostavljanje prve predstavke za novo razgraničenje istarskih biskupija; istarska Crkva nakon ujedinjenja 9. travnja 1978. god.”, *Zvona*, 1978/17, 5 (127) i 6 (128), 3 i 4–5, 2 reprodukcije i 1 karta. (Bibliografija br. 52).

Od dokumentacije Dobriline uprave porečko-pulskom 1858–1875. i tršćansko-koparskom biskupijom 1875–1882. godine samo je okvirno u Biskupijskom arhivu u Poreču proučena porečka građa. Oko 3500 dokumenata toga fonda sa popisom predmeta proučenih sredinom 1979. u dekanatskim arhivima Labin, Pazin i Pićan nalazi se u kopiji kod autora ovog pregleda.

Koncem 1979. godine sazeo je definitivni program objavljivanja građe i teksta analize i prikaza života i rada Jurja Dobrile u 4 dijela (monografije), svake sa prilogom analognog predmetno-kronološkog dijela građe – objavljen u programu riječkog Zavoda za povijesne i društvene znanosti JAZU i kasnije u članku o izvorima i znanstvenom radu na Dobrili objavljenom u *Zvona*, 1981/20, broj 4, a glasi: *Prikaz života i rada Jurja Dobrile*: I. Juraj Dobrila od rođenja preko školovanja i biskupskih imenovanja do smrti; II. Osnovne linije uprave porečko-pulskom i tršćansko-koparskom biskupijom; III. Dobrila u javnom, kulturnom, književnom i crkvenom životu Hrvatske; i IV. Juraj Dobrila na I. vatikanskom saboru (usp. Bibliografija br. 67).

Okvirnom pitanju heuristike izvora za Jurja Dobrilu bit će posvećen posebni rad.

Novi dokumenti izneseni su u dva nastavka u članku *Pokretanje glasila istarskih i bačkih Hrvata 1869–1870. god.; Dobrila i Strossmayer kod osnivanja Naše sloge*, *Zvona*, Rijeka, 1879/18, 2 (137) i 3 (138), 4–5, 3, 3 + 4 slike (Bibliografija br. 59).

Stanje istraživanja dokumentacije o Dobrili za Poreč prikazano je u referatu *Dokumenti o Dobrili*, podnesenom u okviru simpozija Arhivska građa o Poreču 23. travnja 1981.

Kao uzorak Dobrilinog diplomatskog talenta objavljen je u *Zvonima*, 1981/20, broj 10, tekst njegovog pisma bečkom kardinalu Rauscheru od 1875, kojim je potaknuo pitanje svog premještaja iz Poreča u Trst, te postigao u potpunosti željeni uspjeh.

Od siječnja do kolovoza 1981. pod direktivom (privatna korespondencija) potpisanog podigao je i kopirao prof. Mladen Milohanić 80 dokumenata (oko 500 stranica) komplementarne građe s rimskom o Dobrili u 7 bečkih arhiva i biblioteka. Zbog težeg oboljenja na očima i predmetne liječničke direktive, a u dogovoru s predstavnicima Zavoda za povijesne i društvene znanosti JAZU u Rijeci, akad. Dragovanom Šepićem i dr. Markom Legovićem, predao je potpisani ovu građu za pretipkavanje na čisto prof. Miroslavu Kurelcu, upravitelju Zavoda za povijesne znanosti JAZU u Zagrebu. Iz dva telefonska razgovara Cleveland–Zagreb 16. i 28. II. 1982. s prof. Kurelcem doznajem da Kurelac još nije dotle bio našao kompetentnu osobu koja će obaviti ovaj stručni arhivističko-tehnički zadatak.

Autor ove građe nalazi se od 29. rujna 1981. na bolovanju, od 8. veljače 1982, na Euclid Clinic u Clevelandu, Ohio, U.S.A., (Patient number 29-67-37-0) pa će redoviti rad na izvorima za Dobrilu i ubuduće zapinjati.

Tekst Milohanićeva rada *Parlamentarni rad Jurja Dobrile* (115 stranica), na kome je autor radio tijekom 1981. godine, a u rujnu 1981. ponudio ga za tisak Akademiji, još nije uzet u postupak. Radi se o već objavljenim govorima Dobrilinim u aktima Bečkog parlamenta i Porečkog sabora, ali popraćenim dobrim komentarom iz suvremene publicistike.

Šteta što su veliki dio Dobriline privatne korespondencije, zatim njegov hrvatski rukopis povijesti I. vatikanskog sabora, zapisnici Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri sa sjedištem u Kastvu (bilješke o podupiranju naših đaka), knjiga bilježaka o boravku gostiju na liječenju u Rogaškoj Slatini i neki drugi pisani izvori za Dobrilu nepovratno propali.

Uzroci zašto istraživački rad na izvorima za život i rad Jurja Dobrile nakon 10 godina nije završen poznati su već niz godina.